

Klimatkontrakt 2030

Mellan Kalmar kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2023

Klimatkontrakt 2030

Innehåll

Klimatkontrakt 2030	4
1. Syftet med Klimatkontrakt 2030	5
2. Parter	5
3. Kommunens åtaganden	5
3.1. Kommunens klimatmål.....	5
3.2. Strategi.....	6
3.3. Organisation och ledning.....	12
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare.....	13
3.5. Klimatinvesteringsplan.....	13
3.6. Digitalt stöd för genomförandet.....	14
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.....	15
3.8. Klimatanpassning.....	15
3.9. Klimatsmart mobilitet.....	16
3.10. Rapportering och uppföljning.....	18
4. Viable Cities åtaganden	18
4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030.....	18
4.2. Smart policyutveckling.....	19
4.3. Innovation.....	19
4.4. Samordnad finansiering.....	20
4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer.....	20
5. Myndigheternas åtaganden	20
5.1. Smart policyutveckling.....	21
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling.....	21

5.3. Samordnande insatser kring finansiering.....	22
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer.....	22
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024.....	23
6.1. Governance.....	23
6.2. Klimatinvesteringsplaner.....	24
6.3. Konkurrenskraft genom omställning.....	24
6.4. Medborgarengagemang.....	25
6.5. Systemdemonstratorer.....	26
6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	26
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	27
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	27
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	29
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	29
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	32
9. Kontraktet.....	33
Klimatkontrakt 2030.....	34
Bilaga 1 - Länkar till dokument.....	35

Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning. En samhällsutmaning som är både lokal och global och samtidigt ömsesidigt förstärkande av andra samhällsutmaningar som på ett fundamentalt sätt påverkar samhällets utveckling och hotar förutsättningarna för jorden. De arbetssätt vi hittills använt för att traditionellt utveckla vårt samhälle räcker inte längre. Vi måste arbeta på helt nya sätt. Tillsammans bygger vi en rörelse bland många aktörer i samhället för att nå missionen Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att nå detta. Det är ett långsiktigt åtagande som säkrar ett utvecklat samarbete mellan städerna och den statliga nivån. Utgångspunkten för arbetet är att ett ökande antal svenska kommuner och samhällen samlar en bredd av aktörer och mobiliserar på många nivåer – lokalt, regionalt, nationellt, internationellt – för att bana väg för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen. De städer och myndigheter som tillsammans med Viable Cities arbetar med Klimatkontrakt 2030 är föregångare som har ambitionen att bana väg för en bredare omställning som involverar många fler.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning vilket benämns som governance. Governance innebär att många aktörer på olika styrvivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning.

Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Klimatkontrakt 2030 skapar ett sammanhang som katalysator för nya, innovativa former av samarbete mellan städer, näringsliv, akademi, forskningsinstitut och civilsamhälle och bidrar därmed till utvecklad governance. Detta stärker förutsättningarna att mobilisera och driva en gemensam hållbar utveckling i en nutid och ett samhälle som i allt högre grad präglas av komplexitet.

Tillsammans bygger vi förmåga steg för steg att ställa om snabbare!

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till en fortsatt återhämtning och utveckling av svensk ekonomi i en tid som präglas av flera sammanlänkade kriser.

Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Kalmar kommun.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

År 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser. Ambitionen är att Kalmar kommun ska vara klimatneutral redan år 2030. Tillsammans med ytterligare 22 kommuner är kommunen utvald att leda omställningen i Sverige till klimatneutrala städer 2030.

Kalmar ska fortsätta vara en av Sveriges mest hållbara kommuner och ett föredöme inom miljöområdet. Kalmar har i dag – precis som andra svenska kommuner – en miljö- och klimatpåverkan som är flera gånger större än vad som är hållbart ur ett globalt perspektiv. Miljö- och klimatomställningen är därför brådskande.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

Kalmar kommun har under de senaste 10 åren varit en del av Kalmar läns arbete för fossilbränslefri region 2030 och har sedan 2019 en vision och mål för en fossilbränslefri kommun som sträcker sig till 2025. I vision för 2025 framgår följande:

"I ett grönt Kalmar är både vatten och gröna ytor en viktig resurs och förutsättning för det goda livet. Vi utvecklar vår verksamhet i samklang med naturen och vi ligger långt fram när det gäller klimat- och miljöarbetet. Vi utvecklar transportsystem som är långsiktigt hållbara, snabba och effektiva. Andelen förnyelsebar energi ökar kraftigt och Kalmar har kommit långt i arbetet att vara en fossilbränslefri kommun 2030. Kalmars rena vatten och vår giftfria miljö har lett till att vi är en av landets grönaste kommuner."

I den innevarande Handlingsplanen för Fossilbränslefri kommun 2023 ingår följande delmål

- Energianvändningen i kommunkoncernen ska minska med 10 procent från 2018 till 2022
- Kalmar kommuns egna fordon och inköpta transporter ska vara fossilbränslefria år 2023
- Inrikesflyget till och från Kalmar Öland Airport ska vara fossilbränslefritt 2030
- Andelen persontransporter med gång, cykel och kollektivtrafik ska vara 45 procent år 2025

Klimatnödläge 2020 – På Kommunfullmäktigemötet den 26 oktober 2020 besvarades ett medborgarförslag om "vår gemensamma livsmiljö är hotad" där klimatnödläge var en punkt. Kommunfullmäktige konstaterade att klimatnödläge råder globalt. Detta baserat på den information som finns tillgänglig hos Naturvårdsverket och SMHI samt att EU-parlamentet under 2019 utlyst klimatnödläge. Kalmar kommun agerar lokalt.

Ny målsättning för den kommande handlingsplan för Klimatneutrala kommun 2024–2030 – I och med initiativet Klimatneutrala Kalmar 2030 höjs målsättningen i Kalmars klimatarbete. Visionen är att Kalmar inte skall ha några nettoutsläpp av växthusgaser 2030. Det innebär en utsläppsminskning med 85% i förhållande till 1990 års nivå. De kvarvarande utsläppen ned till noll skall kompenseras med olika åtgärder som fångar in och binder växthusgaser. Målen för Klimatneutrala Kalmar 2030 gäller hela det geografiska området Kalmar kommun, och inkluderar våra konsumtionsbaserade utsläpp.

3.2. Strategi

Klimatförändringarnas konsekvenser och målet att bli fossilbränslefritt och klimatneutralt till 2030 kommer att innebära en omfattande omställning av alla samhällssektorer och måste ske på ett sätt som gör Kalmar bättre för alla, dvs att

ingen lämnas utanför. Samtliga FN:s globala mål om hållbar utveckling, Agenda 2030, ska vara vägledande för alla kommunens verksamheter. Flera olika handlingsplaner och strategier, antagna eller på väg fram, bidrar till att öka takten i omställningen.

Strategierna i befintlig handlingsplan för fossilbränslefri kommun 2030 ser ut som följer.

- Fossilbränslefri energiproduktion
  - Uppmuntra ökad biogasproduktion
  - Sträva efter maximal solelsproduktion och ökande vindkraftsproduktion
- Fossilbränslefri energianvändning
  - Resor, godstransporter och arbetsmaskiner ska optimeras och konverteras till biogas och el
  - Vara en förebild inom fossilbränslefri arbetspendling
  - Kalmar Öland Airport i samarbete med flygbolagen som trafikerar flygplasten ska arbeta för att flygresenärerna stimuleras att använda biobränsle
  - Infrastruktur för förnybara drivmedel ska vara väl utvecklad
- Effektiv energianvändning
  - Det ska vara enkelt att resa hållbart i Kalmar
  - Möjligheterna att dela och samnyttja fordon ska utnyttjas
  - Digitaliseringens möjligheter ska användas fullt ut
- Växande näringsliv för hållbar utveckling
  - Vi ska vara öppna för innovation och samverka med näringslivet för fossilfri konkurrenskraft
- Kunskap, medvetenhet och hållbar konsumtion
  - Vi ska vara en förebild och aktivt uppmuntra andra aktörer i samhället att bli fossilbränslefria
- Styrning och organisation
  - Styrning, resurser och kompetens ska ge rätt förutsättningar

Kalmar kommuns klimatkontrakt tar sin utgångspunkt i beslutade mål och handlingsplan för fossilbränslefri kommun 2030 och dess strategier samt den ambitionshöjning som beslutet om klimatneutral kommun 2030 innebär.

Åtagandet om klimatneutral kommun innebär att en helt ny handlingsplan för fossilbränslefri och klimatneutral kommun kommer tas fram under 2024. Planen ska stödja förvaltningarna och bolagens arbete med klimatberäkningar och planer för reduktion av växthusgaser.

Det finns ett antal strategiskt viktiga styrande dokument som måste hänga samman i omställningsarbetet. Bland annat den klimatanpassningsplan som antogs i december 2021 samt en ny översiktsplan för kommunens fysiska struktur för mark och vattenanvändning som antogs juni 2023. I takt med att arbetet inom Klimatneutrala Kalmar växlar upp kommer flera planer och program att integrera målsättningen "klimatneutral 2030".

Arbetet inom Klimatneutrala Kalmar 2030 kommer att utgå från följande tematiska områden:

3.2.1 Hållbar mobilitet

Kalmar är en snabbt växande kommun. Utöver befolkningstillväxten ökar också fordonsinnehavet, den mest ytkrävande mobiliteten av alla transportslag. Därför är platsbristen en avgörande fråga i översiktsplaneringen. Tillsammans med de demografiska utmaningarna och förbättringspotentialen i folkhälsan blir också aktiv mobilitet en central frågeställning. Det tredje benet i stativet blir resursfrågan, alltså övergången från fossila drivmedel till mer hållbara alternativ. Mot bakgrund av detta baserar Kalmar sin mobilitetsplanering på HYR-konceptet (Hälsöfrämjande-Yteffektivt-Resurssnålt).

Kalmar har tagit fram en Mobilitetsstrategi som tas upp för beslut i slutet av 2023. Den följer EU:s planeringsprocess för SUMP (Sustainable Urban Mobility Planning) och innehåller åtgärdsplaner inom följande områden: åtgärdsplaner fram 1) Gång 2) Cykel 3) Kollektivtrafik 4) Bil 5) Godstransporter 6) Fossilbränslefria drivmedel och 7) Mobility Management.

3.2.2 Hållbar samhällsplanering

Kalmars Översiktsplan (ÖP) från 2023 har en tydlig ansats att planera och utveckla för en livsmiljö som präglas av tillgänglighet, mångfald, jämlika livsvillkor i såväl stad som land. ÖP gäller till år 2035 men tar sikte på år 2050 och skapar förutsättningar för att Kalmar de kommande åren ska kunna växa hållbart. Kalmar ska vara en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar kommun och en attraktiv plats att bo, besöka och verka i. Detta genomsyrar samtliga inriktningsmål, strategier, principer och ställningstaganden.

Särskilt relevant för klimatfrågan är ställningstaganden för: "Förändrat klimat" – som beskriver hur klimatpåverkan kan begränsas och hur Kalmar kommun ska anpassas till framtida klimat; "Mobilitet och trafik" om hur mobilitet och trafik ska utvecklas i en hållbar riktning; "Hållbar bebyggelseutveckling" med fem principer som främjar en hållbar utveckling och bidrar till hög livskvalitet i hela kommunen; "Vindkraft" med tankar om hur vindkraften ska utvecklas och hanteras i kommunen; "Teknisk försörjning" om infrastruktur för energiförsörjning, vatten, avlopp och avfall.

Enligt en hållbarhetsbedömning (en utökad miljökonsekvensbedömning) av ÖP är en planerad befolkningsökning på ca 800 invånare per år en utmaning i relation till kommunens klimatmål. Men samtidigt bedöms översiktsplanen ambitiös när det gäller minskad klimatpåverkan genom till exempel bebyggelselokalisering kollektivtrafiklägen, förstärkt samhällsservice i anslutning till bebyggelse samt satsningar på kollektivtrafik, gång och cykel. Även planering för utbyggnad av förnybar energi och energieffektivisering av byggnader och bebyggelse bedöms styra i rätt riktning, även om vissa delar ligger utanför kommunens rådighet och kräver nära samverkan med Trafikverket och Region Kalmar län.

3.2.3 Hållbart byggande

En övergripande ambition är att Kommunkoncernens egna fastigheter ska ha en låg klimatpåverkan. I de byggnationsprojekt där Kalmar kommun är både beställare och utförare ställs krav på 25% lägre energiförbrukning än Boverkets byggregler. Vid markanvisning ska hållbart byggande uppmuntras, exempelvis cirkulära lösningar för bevattning, hög energistandard, egen energiproduktion, hållbara materialval och möjlighet till odling. Utsläppen av växthusgaser räknat på hela byggnadens livscykel ska minska.

Arbete pågår med att ta fram en färdplan för klimatneutral byggnation. Färdplanen ska ligga till grund för projektering och beställning av nybyggnation för att stegvis nå klimatneutralitet till 2030. Återbruk är en viktig del för att minska klimatpåverkan från byggnation varför förutsättningar för återbruk både byggnation och demolering behöver stärkas. När färdplanen är klar ska även ett pilotprojekt med en klimatneutral förskola genomföras som ett lärande exempel för fortsatt klimatneutralt byggande i Kalmar kommun.

Generellt sett behöver också grundförutsättningar för hållbart byggande utvecklas. De tekniska systemen i form av infrastruktur med anläggningar för energi, vatten, avlopp och avfall behöver byggas ut, förbättras och förändras i takt med att invånarna i kommunen ökar. De behöver även utvecklas för att klara ett förändrat klimat och kunna stärkas av innovation och trender kring exempelvis digitalisering, automatisering, delningsekonomi och artificiell intelligens.

3.2.4 Effektivare energianvändning

Kalmar kommun ska arbeta enligt Fossilfritt Sveriges Färdplan för fossilfri konkurrenskraft inom bygg- och anläggningssektorns färdplan för fossilfri konkurrenskraft med målet att minska växthusgaserna i hela livscykeln för byggnader med 50 procent till 2030, jämfört med 2015.

Mycket handlar också om vanor och beteenden. Den sparade kilowatten är alltid den mest kostnadseffektiva kilowatten. Erfarenheter från publika kampanjer visar att 10–20 % minskad energianvändning kan uppnås genom att skapa ökad medvetenhet och beteendeförändring. Satsningar på effektiv energiproduktion, - användning, -lagring och -delning ska ses som en möjlighet.

Aktuella utmaningar består i att använda energi smartare och jämnare - över året och under dygnet. Effektoppar, som uppstår när energianvändningen är som högst i förhållande till energiproduktionen/tillgången, behöver kapas. Energistyrning och energilagring blir allt viktigare insatsområden för att säkra en robust, kostnadseffektiv och smart energiförsörjning.

3.2.5 Förnybar energi

År 2035 ska Kalmar kommun vara självförsörjande på förnybar el. För att uppnå en ökad självförsörjningsgrad av förnybar energi behöver produktionen i länet och i kommunen öka. Vindkraft, bioenergi och solenergi är de energislag som är aktuella i nuläget inom Kalmar kommun, men även nya energibärare som exempelvis vätgas och elektrobränslen väntar runt hörnet. Kalmar kommun har goda förutsättningar för solelproduktion och flera stora solparker än under planering. Kommunen arbetar aktivt i nära samarbete med lantbrukarna för att få till stånd etablering av nya biogasproducenter. Planering pågår just nu för två samrättningsanläggningar. Miljönyttan från dessa anläggningar skulle motsvara ca 2/3 av kommunens territoriella utsläpp av koldioxid.

3.2.6 Ökad cirkularitet

Kalmar ska vara ett cirkulärt samhälle 2045 och i egen verksamhet 2030. Kalmar kommun har även ett långsiktigt mål om att avfallet inom kommunkoncernen ska minska med 30 procent från 2018 till 2025 – ökade källsorteringsmöjligheter, plastbantning och resursmedvetenhet vid upphandling är pågående aktiviteter för att nå detta.

Kalmar kommun driver flera projekt som stämmer väl med ett cirkulärt förhållningssätt. Fritidsbanken som tillhandahåller tusentals sport- och fritidutrustning för invånarna och Återbruket som samlar in och vidareförmedlar kontorsmöbler mm är två väletablerade och populära verksamheter. Under 2023 öppnade Kalmar kommuns första popup-återbrukscontainer "TaGe" som ambulerar till olika platser i kommunen för att möta olika målgrupper. Hos Tage kan invånarna både lämna och

hämta prylar som kan återbrukas och därmed bidra till att livslängden för dessa ökas och avfallet minskar.

Ett annat exempel är att minska mikroplastspridning från konstgräsplaner som förses med utrustning för att stoppa och samla upp granulat från spelare innan de lämnar fotbollsplanen. Ett annat relevant område är ett återbruksprojekt för att hitta former att återanvända byggmaterial och kontorsmöbler.

Men för att få till en Cirkulär ekonomi krävs en samhällsförändring där ett traditionellt "slit och släng-samhälle" ersätts av cirkulära processer. Tjänster och produkter designas, tillverkas och utformas av giftfria hållbara material som är lätta att anpassa under användningsperioden och som enkelt kan demonteras efter slutanvändning så att de kan föras tillbaka till egna eller andras tillverkningsprocesser. En cirkulär ekonomi öppnar för ökad samverkan och symbios mellan aktörer då ett restflöde i en process kan bli en råvara i en annan.

3.2.7 Hållbara inköp

Kalmar kommun upphandlar varor och tjänster i enlighet med lagen om offentlig upphandling för ca 2,5 miljarder kronor varje år. Inköpsvolymen ger stor möjlighet att påverka i en mer hållbar riktning.

I Kalmar kommuns upphandlingsprocess ställs tydliga sociala och miljömässiga krav som bland annat fokuserar på arbetsrättsliga villkor, socialt ansvarstagande, djurskydd och minimerad miljöpåverkan. Fossilbränsle fria transporter och giftfria produkter är områden där Kalmar kommun framgångsrikt medverkat till marknadsutveckling.

Ett omfattande utvecklingsarbete pågår för att ytterligare tydliggöra inköspolicyn med riktlinjer, checklista för hållbar upphandling och upphandlingsmallar i syfte att säkerställa att kommunens inköp medverkar till en hållbar utveckling i enlighet med FN:s globala hållbarhetsmål. Hållbarhetskraven ska företrädesvis sättas efter marknadsanalys och i dialog med marknadens aktörer samt premiera leverantörer i framkant. Efterlevnaden av avtal och ställda hållbarhetskrav kommer att följas upp tydligare och mer systematiskt.

Uppdrag under 2024 är att söka projektmedel för kunskapshöjning och möjliggörande av cirkulär byggnation och för cirkulär upphandling och uppföljning.

3.2.8 Hållbar produktion och konsumtion

Vår klimatpåverkan beror inte enbart på det som sker inom Kalmars geografi. En väsentlig del av Kalmarbornas konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser genereras av produktion utanför kommunens och Sveriges gränser.

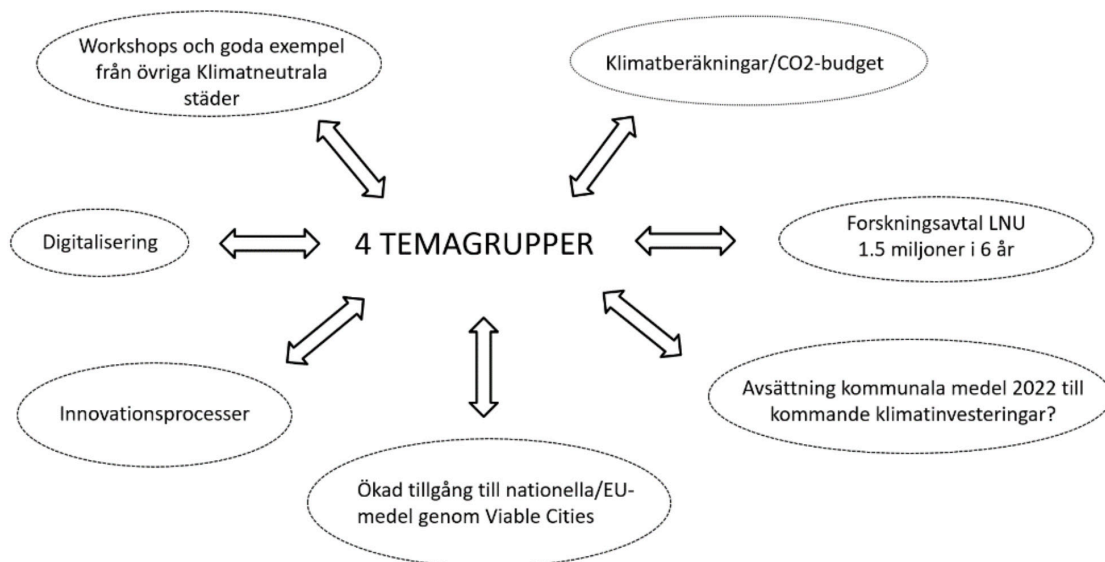

När det gäller kommunen som konsument finns en ambition att cirkulär och hållbar upphandling ska vara en integrerad del i kommunkoncernens inköpsprocess. Att nå en bredare allmänhet är mer komplicerat. De konsumtionsbaserade utsläppen för en genomsnittlig svensk ligger på 9 ton Co2/år. 2022 gick Kalmar med i ett Formasfinansierat projekt tillsammans med Stockholm Environment Institute och Umeå kommun för att vidareutveckla "Konsumtionskompassen". Konsumtionskompassen är ett digitalt verktyg som kan användas av Sveriges kommuner för att illustrera, analysera och minska utsläppen från sin konsumtion ner på postnummernivå. Utvecklingen av modeller och praktisk tillämpning fortsätter under 2024.

3.3. Organisation och ledning

Grundtanken i Klimatneutrala Kalmar är att ledning och styrning ska ske enligt ordinarie beslutsprocesser inom koncernen Kalmar kommun. Klimatneutrala Kalmar handlar också om att främja samarbete över organisationsgränser och mellan olika samhällssektorer, att utveckla forum där innovation och nya samarbetsformer skapas och snabbar på omställningen till ett fossilfritt och klimatneutralt Kalmar.

Ledningen av Klimatneutrala Kalmar består av en *politisk/strategisk styrgrupp* i form av Kalmar kommuns Vatten- och miljönämnd, samt av en mer *operativ styrgrupp* bestående av förvaltnings- och bolagschefer från Samhällsbyggnadskontoret, Serviceförvaltningen, Kalmar Energi, Kalmar Vatten AB, Kalmar Science Park, Kalmar Öland Airport, Kalmarhem, och kommunens digitaliseringschef.

Figur 1. Temagrupper Klimatneutrala Kalmar

Det dagliga arbetet drivs framåt av ett *operativt team* bestående av medarbetare på kommunledningskontoret samt specialister från förvaltningar och bolag som organiseras och träffas regelbundet inom fyra *temagrupper*: 1) Byggnation, bostäder, lokaler samt energiproduktion och användning. 2) Mobilitet och fossilfri infrastruktur. 3) Cirkulärt samhälle och konsumtion. 4) Grön, blå struktur och kompensation.

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för de tematiska grupperna att identifiera behov, föreslå, och utveckla innovativa och effektiva åtgärder kommer de att stöttas av *projektkonsortiet* som består av följande organisationer: Kalmar kommunkoncern, Linnéuniversitetet, RISE, Goda Hus, IUC, Energikontor sydost. De tematiska grupperna kommer också vara spindeln i nätet när det gäller att föreslå uppdateringar och insatser under arbetet med 2024 års Handlingsplan för klimatneutral kommun.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

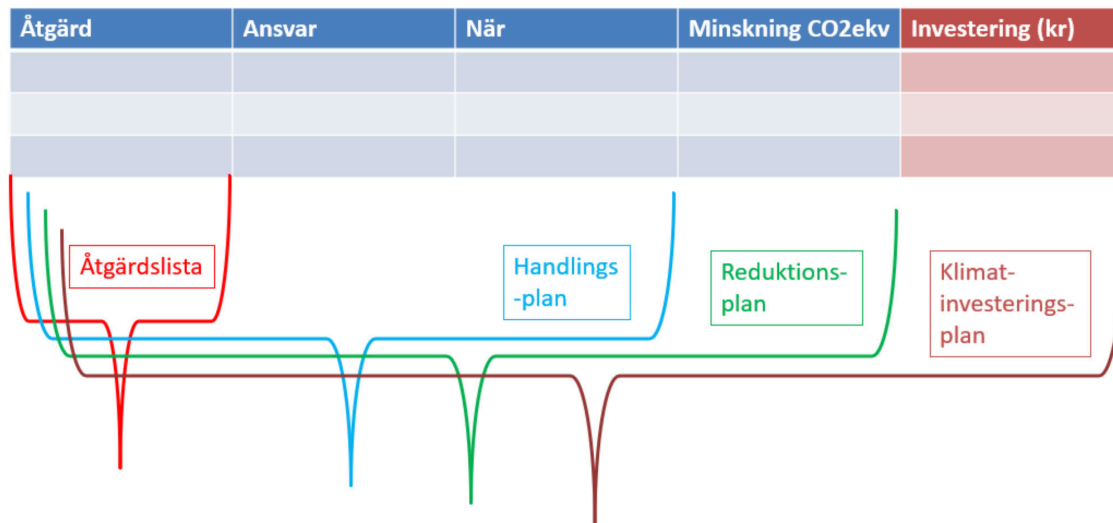
Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare är en nödvändig förutsättning för att lyckas med klimatomställningen. En hel del finns på plats. Till exempel har Kalmar sedan 2017 ett partnerskapsavtal med Linnéuniversitetet som sträcker sig till 2028. Inom ramarna för detta finansieras under 2023 stipendier och konkreta forskningsprojekt med fokus på frågor som rör ledarskap, digitalisering och klimatfrågor.

I Kalmar kommuns näringslivsråd samverkar kommunen med lokala näringsidkare och universitetet inom en rad olika tematiska områden. Sedan länge är Kalmar Science park en kreativ mötesplats för företag som vill växa. Kalmarsundsveckan, som återkommer i september varje år, är en arena där kommun, näringsliv och civilsamhälle möts för att utbyta erfarenheter och ta på sig nya "åtaganden" inom hållbarhetsområdet för kommande år. Kalmarsundsveckan kommer att användas inom Klimatneutral Kalmar för att mobilisera nya aktörer, belysa resultat och höja ambitionsnivåerna.

Inom Klimatneutrala Kalmar 2030 höjer kommunen ambitionsnivån. I takt med att klimateffekterna blivit alltmer påtagliga ökar det politiska fokuset och trycket från medborgare och näringsidkare på att växa hållbart och att accelerera omställningen.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Klimatinvesteringsplanen ska beskriva de investeringar som Kalmar kommun ska genomföra för att nå målsättningen om klimatneutralitet. I processen mot en Klimatinvesteringsplan ingår flera steg. Se figur 2. Från åtgärdsförslag till Klimatinvesteringsplan.

Figur 2. Från åtgärdsförslag till Klimatinvesteringsplan.

Kalmar kommun har ingen klimatinvesteringsplan än. Fokus har legat på klimatberäkningar för att få en nulägesbild av dagens situation och välja fokus för en klimatinvesteringsplan. Under 2023 har Kalmar fortsatt att samla in uppgifter och skapa förutsättningar för löpande uppföljning och visualisering av våra klimatrelaterade utsläpp, bl.a. med stöd av Power BI. Under 2022 och 2023 har även en koldioxidbudget för det geografiska området Kalmar kommun tagits fram. Detta som en del av utvecklingsprojektet "Koldioxidbudgetar som ram för en koordinerad klimatomställning". Arbetet är finansierat av Vinnova och med bl.a. följande partners: RISE, Uppsala universitet, Stockholm Environment Institute och Innovationsföretagen. Under 2024 kommer fokus bl.a. ligga på att utveckla en skalbar modell för klimatinvesteringsplanering inom fastighetssektorn. I det nyligen beviljade projektet Norrliden – Ett miljonprogram för klimatet, går Kalmar kommun samman med Kalmarhem AB, GodaHus och ett antal privata fastighetsägare med målet att snabba på klimatomställningen genom att utveckla förmåga att samarbeta och identifiera, prioritera och planera effektiva klimatinvesteringar.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Kalmar kommun ska ligga i framkant vid anpassning till och utbyggnad av ny digital teknik. De övergripande målen är att digitalisering och ny teknik ska användas för att göra vardagen enklare för kommunens invånare och näringsliv, skapa högre kvalitet och effektivitet i verksamheten och vara ett viktigt verktyg för att klara omställningen till ett hållbart samhälle. Det kan handla om allt från nya smarta tjänster och sensorer till en bättre och mer funktionell samhällsplanering och service.

Under 2023 har Kalmar kommun fortsatt utveckla arbetet inom den organisation som byggts upp under de senaste åren för att främja digitalisering inom hela

kommunkoncernen; en centralt placerad digitaliseringschef och digitaliseringsledare som arbetar med verksamhetsspecifika frågor ute i de kommunala förvaltningarna och bolagen.

Kalmar kommun utsedd till årets e-hälsokommun 2023. Inom Klimatområdet har arbetet med att installera olika typer av smarta sensorer Kalmarhems fastigheter fortsatt, något som bl.a. gör det möjligt att mäta avfallsvolymer, inomhustemperaturer mm och därmed påverka de boendes beteende och optimera förvaltningen av bostäder.

Ett annan satsning som avslutats under 2023 är "StreamSam" som är ett projekt som syftar till att digitalisera samhällsbyggnadsprocessen med målen att testa och utveckla metoder som effektiviserar insamlingen av geografiska data med drönare; automatiserar framtagandet av tredimensionella modeller över terräng och byggnader, och utvecklar nya e-tjänster för att effektivisera den kommunala bygglovsprocessen. När det gäller övergripande styrning och uppföljning fortsätter arbetet under 2024 med att hitta digitala system som möjliggör en automatiserade och mer regelbunden uppföljning av kommunens utsläpp av växthusgaser.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Kalmar kommun ser nätverket med de 23 svenska kommunerna som ska bli klimatneutrala till 2030 som väldigt viktigt för att inhämta inspiration, kunskap och få styrka i omställningsarbetet, men också för att sprida Kalmars idéer och erfarenheter.

Under 2023 har Kalmar fortsatt samverka inom ett antal andra viktiga nätverk inom klimatområdet, men även när det gäller innovation och digitalisering till exempel: "Biogas Sydost", Klimatsamverkan Kalmar län, Klimatkommunerna samt Fossilfritt Sverige för omställning till ett förnybart samhälle. Internationellt medverkar Kalmar i Union of the Baltic Cities (UBC) där vi har medverkat i ett antal klimatrelaterade projekt tillsammans med olika aktörer kring Östersjön.

I närområdet för Kalmar dialog med sydostregionens två andra residensstäder, Växjö och Karlskrona. Med syftet är lära av varandra och skapa synergieffekter i utvecklingsarbetet samt verka för en gemensam arbetsmarknadsregion och stärka hela sydöstra Sverige i klimatomställningen.

3.8. Klimatanpassning

Kalmar kommun kommer, i likhet med resten av Sverige och världen, påverkas av ett förändrat klimat. Det handlar om översvämningar som hotar samhällen, infrastruktur och företag, liksom om höga temperaturer som innebär risker för hälsa och välbefinnande för människor och djur. Brist i vattenförsörjning, påverkan på livsmedelsproduktion och handel samt ökad förekomst av skadegörare, sjukdomar och invasiva främmande arter är andra exempel. Det långsiktiga målet för

Kalmar kommuns klimatanpassningsarbete är att kommunen ska stå robust inför klimatförändringarna. Människors hälsa, natur, kulturarv och ekonomiska intressen ska skyddas.

I Kalmar kommuns första Klimatanpassningsplan beskrivs klimateffekter och deras konsekvenser och i stora drag vad som behöver genomföras utifrån nuvarande kunskap samt vilka övergripande åtgärder som är nödvändiga för att komma vidare. Klimatanpassningsplanen riktar sig i första hand till kommunkoncernens verksamheter som förväntas integrera klimatanpassning i sitt ordinarie arbete och ansvarar för genomförandet av åtgärder i planen, inklusive prioritering och tidsättning.

I arbetet med att bli klimatneutrala blir det naturligt att också prata om och verka för klimatanpassning. Att hindra och lindra klimatförändringar är en viktig del av klimatneutrala Kalmar. Under andra halvan av 2023 anställdes en person på Samhällsbyggnadskontoret som kommer att leda Kalmars klimatanpassningsarbete under 2024 och framöver.

3.9. Klimatsmart mobilitet

Parallellt med Kalmars nya översiktsplan (ÖP) har en Kalmars första mobilitetsstrategi färdigställts under 2023. Gemensamt för ÖP och mobilitetsstrategi är att det övergripande målet för mobilitet är att förändra nuvarande färdmedelsfördelning. I dagsläget utgör bilen drygt 60% av persontransporterna i kommunen medan den hållbara mobiliteten (gång, cykel och kollektivtrafik) utgör knappt 40%. Till 2035 är målsättningen att färdmedelsfördelningen ska vara den omvända så att hållbara transportslag utgör 60% och bilen 40%.

För att lyckas med det krävs en omfattande beteendeförändring så att framför allt de korta urbana resorna med bil kraftigt reduceras. I dagsläget är 44% av de urbana bilresorna kortare än fem kilometer. För att en sådan omfattande beteendeförändring skall komma till stånd behövs insatser inom framför allt två områden göras.

För det första behöver invånare och näringsliv medvetandegöras var utmaningarna med nuvarande mobilitet ligger, Mobility Management. Arbetet syftar till att påverka resan och färdstättet innan den har påbörjats. Till detta arbete knyts exempelvis informationskampanjer med syfte och målsättning när vi fysiskt bygger om vår infrastruktur, olika uppmuntringskampanjer för att öka det hållbara resandet, förbättrade väderskydd och förvaringsmöjligheter för cyklar/lådcyklar, kampanjer riktade till vårdnadshavare, barn och skolor för att minska skjutsningen med bil med mera.

För det andra måste den fysiska infrastrukturen i högre grad än idag förenkla och förbättra för de hållbara transportslagen eftersom de konkurrerar om att vara ett bättre alternativ än bilen. De måste vara bekväma, snabba och flexibla

så att fördelarna med att välja rätt överträffar nackdelarna med att välja köer, parkeringsutmaningar och trängsel i bilen. Det handlar om att utveckla rena busskörfält, signalprioritering i korsningar, gen dragning av kollektivtrafik, separerade gång- och cykelbanor, frigöra utrymme för så kallade supercykelvägar, skapa trygga och välkomnande gångstråk men också om satsningar på mobilitet som tjänst exempelvis.

Mot bakgrund av dessa två områden handlar utvecklingen om att hitta en balans av åtgärder där både piska och morot används för att uppnå beteendeförändringen. Exempelvis är parkeringsfrågan livligt debatterad eftersom det är ett ineffektivt utnyttjande av yta och skapar stora utmaningar med exempelvis tillgänglighet till stadskärna, platsbrist vid exploatering och utveckling av staden. En revidering av de parkeringsriktlinjer som togs 2016 genomförs för närvarande ingår i den kommande mobilitetsstrategin. En klimatsmart mobilitet baseras på planering och utveckling enligt HYR-modellen.

- Hälsöfrämjande
- Yteffektivt
- Resurssnålt

När det gäller det mer långväga resandet ställer Kalmars geografiska läge, ett flertal större internationella företag och ett växande universitet, höga krav på tidseffektiva och tillförlitliga transporter, nationellt och internationellt. Kalmar kommun och Region Kalmar län driver på för att öka tillgången till persontransporter med tåg och långdistans bussar. Men regionens flygplats, Kalmar Öland Airport, är fortfarande en viktig aktör för att tillgodose dessa behov. För att kunna behålla Kalmars attraktivitet och samtidigt nå klimatmålen arbetar Kalmar Öland Airport tillsammans med Kalmar kommun, Region Kalmar län, Region Gotland, projektet Grön flygplats, Swedavia och de svenska flygbolagen för att nå målen att:

- Bli fossilfria i sin egen verksamhet 2025.
- Ha en infrastruktur på plats i Kalmar för kommersiellt elflyg 2027
- Ha fossilfritt flyg i linjetrafik på plats 2030

Under 2024 kommer Kalmar Öland fördjupning av samarbetet med 26 andra regionala flygplatser inom fortsättningsprojektet Grön Flygplats 2.0 med fokus på:

- Flygets klimatomställning och hur flyget och flygplatserna kan vara en motor för regional utveckling. Här ingår också hur flygplatserna ska förberedas för att ta emot det nya fossilfria flyget så inte den regionala flygplatsen blir den trånga sektorn.
- Flygplatsernas roll och betydelse som regionala nav i ett framtida hållbart rese- och transportsystem.

- Flygplatsernas möjligheter att vara platser för flera samhällsviktiga funktioner, som t.ex. energieffektivisering och energiproduktion (solel på de stora ytor som finns), test- och demomiljöer för forskning och näringsliv, hubb för besöksnäringen m.m.

3.10. Rapportering och uppföljning

Kalmars miljö- och klimatarbete är integrerat i kommunens ordinarie system för ledning och uppföljning av verksamheten. Miljömålsansvariga rapporterar varje kvartal statusen i Hypergene i syfte att löpande följa upp och prioritera särskilt viktiga frågor. Det som följs upp är status i beslutade aktiviteter och nyckeltal samt de uppdrag som kommundirektören är tilldelad i verksamhetsplanen med budget.

När det gäller en uppföljning av faktiska minskningar av kommunens klimatrelaterade utsläpp räknat som kg Co2 återstår en hel del. Som beskrivs under rubrik 3.5 pågår ett arbete med klimatberäkningar som kommer fortsätta under 2024. Men inom detta område efterlyser Kalmar stöd från andra och på sikt kanske ett gemensamt digitalt verktyg som möjliggör kvartalsvis uppföljning på ett likande sätt som när man i dag använder ordinarie ekonomisystem för att ta fram kvartalsrapporter över hur kommunens verksamheter har presterat i relation till årets ekonomiska budget. I övrigt kommer Klimatkontraktet att följas upp enligt Viable Cities riktlinjer i punkt 7 nedan.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030

Det sker nu en allt snabbare mobilisering kring omställningen lokalt, nationellt och internationellt där klimatkontrakten används som verktyg. Det kräver en bättre förmåga att samordna arbetet och kontinuerligt vidareutveckla kontrakten för att

åstadkomma; uppskalning, breddning, replikerbarhet, prioritering samt en mer effektiv samordning av möten och dialoger mellan aktörerna.

Viable Cities programkontor utvecklar därför en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige för att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt där myndigheternas, kommunernas och övriga relevanta aktörers åtaganden utvecklas och vässas steg för steg. Detta görs parallellt med insatser för implementering och skalning för att på ett bättre sätt att driva på omställningen. Samordningsfunktionen ska stödja uppbyggnaden av aktörernas gemensamma förmåga till omställning från kunskap till implementering och utveckla processen för klimatkontrakten till nästa nivå – såväl i ett lokalt, nationellt som internationellt sammanhang.

Samordningsfunktionen ska höja kunskapen och skapa bättre möjligheter för kommuner och aktörer att på lokal nivå dra nytta av och utveckla arbetssätt för att tillvarata de omfattande policypaket på EU-nivå som är ett resultat av European Green Deal (exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar).

4.2. Smart policyutveckling

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör kring policy och regelverk med tillhörande insatser inom smart policyutveckling. Dels handlar detta om att ge kommuner bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning (exempelvis policypaketet Fit for 55). Dels innefattar det processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kopplar till myndigheternas åtaganden (se avsnitt 5.1) samt utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6.5).

4.3. Innovation

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär (systemkopplare, mellanrumsledare, gränsgångare) för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

För att underlätta för kommuner att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att kroka arm med andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030. Det gäller framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta

område, inte minst med Trafikverket. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

4.4. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommuners behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans med myndigheterna utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl plattformen för genomförande av EUs mission, NetZeroCities som CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar i fler länder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT). Viable Cities är också delaktiga i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), liksom med "New European Bauhaus".

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Under 2024 fortsätter myndigheterna att utveckla stödjande strukturer och nya arbetssätt för en mer sammanhållen, strategisk och lärande utvecklingsprocess. I denna fungerar Rådet för hållbara städer som ramverk och strategiskt forum för myndighetssamverkan, Svensk modell för Hållbar utveckling, som operativ plattform för myndighetssamverkan och Klimatkontrakt 2030 som gemensamt innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna.

Som en del av det kommer Klimatkontraktsmyndigheternas innovationsteam tillsammans ansvara för att driva följande innovationsprocesser: Policylab (5.1), Systemdemonstratorer (5.2) och Lokal portföljanalys (5.3). Arbetet innebär även medverkan i Transition Lab som Viable Cities faciliterar. Myndigheterna avser att på Arena klimatkontrakt, mötesplatsen för dialogverkstad mellan kommunerna och myndigheterna, under 2024 särskilt fokusera på utvecklingen av Klimatkontrakt 2030 som innovation av governance. (se 6.1)

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2024 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Smart policyutveckling

Tillsammans med kommunerna samverkar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

Under 2024 fortsätter arbetet med policylabb inom ett eller flera av de identifierade utmaningsområdena: inkluderande och hälsofrämjande mobilitet, markanvändning och markanvisning, energiplanering- och energieffektivisering samt cirkulära resurs- och materialflöden. Ett gemensamt utvecklings- och planeringsarbete pågår genom samverkan och dialoger för att förtydliga policyutmaningar och identifiera huvudaktörer, samt säkerställa omställningspotential av policylabb.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning. Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former såsom till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.²

Under 2024 åtar sig myndigheterna att fortsatt utveckla och finansiera nya typer av insatsformer, såsom: Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer, (Läs mer under 6.5) och Urban Twin Transition Center² för digitalisering som ger bättre stöd för städers klimatomställning.

² Se [pressmeddelande från Internetstiftelsen](#)

5.3. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna utvecklar löpande samordningen kring insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning och samlad information.

Baserat på den innovationsprocess om metodutveckling för lokala portföljanalyser som genomfördes 2023 avser myndigheterna att under 2024 leverera sammanställda utdata från vissa av myndigheternas finansiering till samtliga 23 kommuner. Innovationsarbetet kommer även att fortsätta under 2024 i syfte att dels höja kvaliteten och täckningen av levererade data, dels genom ett eller flera fördjupningsprojekt i samarbete med vissa intresserade kommuner för att effektivisera processen och öka nyttan hos mottagarna. Det långsiktiga målet med portföljanalyserna är att arbetet ska bidra i arbetet med städers klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städers gemensamma webbplats.

Här har myndigheterna åtagit sig att löpande publicera information om finansieringsmöjligheter och utlysningar samt samlat kunskapsstöd från alla ingående myndigheter som är med i Rådet för hållbara städer³.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförandet av EU:s regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future (DUT) där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning "New European Bauhaus",⁴ European Urban Initiative (EUI)⁵ och Urbact⁶.

³ Boverket, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Formas, Länsstyrelserna, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes (Statens centrum för arkitektur och design) Statens konstråd, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Trafikverket och Vinnova

⁴ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställningen

⁵ European Urban Initiative, är en hubb för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu)

⁶ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen på EU-nivå om 100 klimatneutrala städer 2030. Ett exempel är programmet "CapaCITIES"⁷. Genom "CapaCITIES" initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024

De strategiska utvecklingsprojekten är viktiga acceleratorer för framväxten av ett ekosystem kring missionen om Klimatneutrala städer 2030 och utgör en gemensam plattform och arena för samverkan och lärande.

Under 2024 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1. Governance

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU-nivå, är grundläggande för en bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Det handlar om att koordinera och leda olika aktörer på olika nivåer i syfte att snabba på klimatomställningen och bromsa klimatförändringarna för att kunna bygga en hållbar framtid. Governance innebär att många aktörer på olika styrnivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning. Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Inför 2024 finns ett fortsatt stort utvecklingsbehov för en djupare förståelse för vad transformativ governance innebär och hur kommuner och städer kan arbeta med det i praktiken. Med erfarenheter och insikter från de första stegen kommer ett gemensamt analysstöd för klimatkontrakt att vidareutvecklas. Detta är ett arbete som måste ske i nära samarbete mellan Viable Cities, myndigheterna och kommuner. Arbetet kommer att samordnas av programkontoret som säkerställer ett förstärkt fokus på analys och uppföljning inom Arena Klimatkontrakt under 2024.

⁷ Energimyndigheten och Viable Cities deltar

Mobiliseringen med hjälp av Klimatkontrakt 2030 har visat sig vara framgångsrikt och kommer fortsätta utvecklas för att ytterligare stärka, skala upp, bredda och snabba på omställningsarbetet. Det krävs en tydligare behovsorientering / prioritering och skarpare åtaganden från flera håll; från de nationella myndigheterna, från kommunerna och också kopplat till Viable cities roll / åtaganden.

Klimatkontraktet är ett nytt och innovativt verktyg för governance som bygger en långsiktig strategisk process från lokal till internationell nivå utifrån den gemensamma missionen om klimatneutrala och hållbara städer 2030.

6.2. Klimatinvesteringsplaner

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle.

Klimatinvesteringsplaner är en central del i arbetet med en utvecklad governance för missionen och under 2024 kraftsamlar vi inom Klimatinvesteringsplaner på flera områden; analyser och test om hur klimatinvesteringsplaner kan kopplas till ordinarie beslutsprocesser, inklusive färdplaner för klimatneutralitet på stadsnivå, analyser av nödvändiga klimatinvesteringar inom områden med stor påverkan på klimatutsläpp, exempelvis värme/kyla, mobilitet, mat osv, ekonomiska analyser av multipla nyttor av klimatomställning, exempelvis där klimatomställning kan bidra till såväl kostnadsbesparingar som kvantifierade nyttor som exempelvis ökad hälsa, fler arbetstillfällen, trygghet etc., hur hållbarhetsindikatorer kan införlivas mer systematiskt inom kommersiell förvaltning och kontraktshantering.

Under 2024 vidareutvecklas Viable Cities finansiella dashboard och införlivar investeringsplanssidan, finansiella indikatorerna och de finansieringsflöden som tillhandahålls av olika nationella myndigheter (se avsnitt 5.3). Funktionerna hos olika finansiella instrument kommer att kartläggas och ett antal lärcase startar där finansiella färdplaner tas fram. Dessutom kommer en utvecklad samverkan med investerare för att diskutera hur man mobiliserar privat finansiering för klimatneutrala städer.

Arbetet med Klimatinvesteringsplaner i Sverige hänger nära samman med vad som händer inom plattformen för genomförande av missionen om klimatneutrala städer på europeisk nivå, NetZeroCities.

6.3. Konkurrenskraft genom omställning

En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier, och helt nya marknader, som i sin tur ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt

och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Företagens roll i klimatomställningen är central, både som stora utsläppare av växthusgaser men också som leverantör av lösningar för klimatomställning och klimatanpassning.

Under 2024 krafsamlar Viable Cities inom initiativet Klimatkonkurrenskraft för att tillsammans med en rad andra aktörer utforska vilka systemiska förändringar som kan accelerera samverkan kommun-näringsliv för att uppnå missionen klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Samverkan med de myndigheter som signerar Klimatkontraktet är i detta arbete centralt för att kunna driva policyförändringar. Initiativet är främst riktat mot de 23 städer som signerar Klimatkontrakt 2030, med målsättningen att skapa kunskap som kan användas i alla svenska kommuner.

Syftet är att tillsammans krafsamla kring viktiga insatsområden kopplat till städernas omställningsresor där företagen mobiliseras och är systematiskt engagerade. En viktig del i arbetet är att stärka varandra i att möta de möjligheter och utmaningar som EUs satsning på bland annat "Fit for 55" innebär. Exempel på insatsområden är upphandling, kompetensförsörjning, näringslivsutveckling och etablering. I arbetet ingår att granska möjligheten att använda kommunala policydokument som upphandlingspolicy, näringslivsprogram och samt ägardirektiv för kommunala bolag för att driva utvecklingen. I arbetet samverkar Viable Cities även med näringslivsorienterade organisationer och initiativ på internationell, nationell och regional nivå där en viktig aspekt är en rättvis och inkluderande omställning.

6.4. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bland annat pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Utmaningarna förstärks av att vi samtidigt upplever en demokratisk utveckling där en växande andel av befolkningen känner sig utanför.

Under 2024 att vidareutvecklas samarbetet mellan städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

Under 2024 mobiliseras ett antal lärcase, tester och satsningar inom medborgardeltagande som syftar till att ge reellt inflytande till medborgarna för att snabba på klimatomställningen.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bland annat genom nya former för medborgarinvolvering (exv medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv New European Bauhaus) och politik för gestaltad livsmiljö. Medborgarnas kunskap och expertis måste tas tillvara i de beslut som påverkar deras liv, och dessa beslut måste förankras med det stora flertalet för att kunna leda till åtgärder och förändringar i den takt och omfattning som krävs.

6.5. Systemdemonstratorer

Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer är ett strategiskt utvecklingsprojekt inom Klimatkontrakt 2030. Förväntan på systemdemonstratorerna är att de ska ha en väsentlig roll i städernas förmåga att snabba på omställningen samt skapa hög synlighet och engagemang lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Satsningen har en tydlig inriktning mot missions-orienterad innovation, och betonar tydligt vikten av systemperspektiv i omställningsarbetet. En viktig del i insatsformen är ett portföljtänk, där flera åtgärder, initiativ och experiment tillsammans utgör en större helhet. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till utveckling av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Viable Cities och myndigheterna åtar sig att bidra till att systemdemonstratorerna lyfts i viktiga sammanhang på nationell och internationell nivå samt att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning. Samtliga kommuner inom Klimatkontrakt 2030 åtar sig att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning.

6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

Under 2024 sker en fortsatt mobilisering och utveckling för att stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med missionen klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bland annat Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions (med forsknings- och innovationsprojekt inriktade mot 15-minutersstaden, energipositiva stadsdelar och cirkulär urban ekonomi) samt CapaCITIES (som utvecklar nationella stödplattformar likt Viable Cities i fler europeiska länder).

New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbetet kring

New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

På ett liknande sätt som EU mobiliserar 112 städer sker ett samarbete i Urban Transitions Mission inom det globala initiativet Mission Innovation, där en första etapp avser att samla cirka 300 globala städer.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

Kalmars Klimatkontrakt 2023 innehåller inga stora inriktningsförändringar då det i huvudsak bygger på kommunens övergripande och långsiktiga planer och strategier. Men däremot har ett antal konkreta steg tagits under 2023 för att öka takten i Kalmars klimatomställning med utgångspunkt i 2022 års klimatkontrakt och kommunens övriga inriktningsdokument. Några exempel:

- *Etablering biogas*: Kommunen arbetar med två fristående etableringar (Gasum och Biokraft) av biogasproduktion i kommunen. Likvärdiga i utformning och skala, runt 125 GWh, 650 miljoner i investeringskostnad, huvudsakligt substrat är gödsel. Investeringsbeslut saknas men arbete med detaljplan samt miljötilstånd är påbörjade.
- *Fossilfri entreprenadupphandling*: Under 2023 har Mark- och exploateringsenheten genomfört en "Request for information" (RFI) dvs en dialog med 12 entreprenadföretag inför att kommunen stegvis kommer att införa krav på fossilbränslefria transporter vid upphandling av entreprenader. Kravet år 2025 kommer vara 25% fossilfritt för att sedan ökas med 25 % per år till 100 % år 2028. Kraven kommer på sikt även omfatta arbetsmaskiner.
- *Klimatsmart upphandling varor och tjänster*: Kalmar har under 2023 förberett en projektansökan inom Regionala utvecklingsfonden som siktar på finansiering för att under tre år skapa förutsättningar för dialog och pilotupphandlingar i nära samarbete mellan beställare, leverantörer och upphandlare i Kalmar län.
- *Samarbetet med Linneuniversitetet (LNU)* har resulterat i ett antal samarbetsprojekt inom klimatområdet: Marknadsanalys biokol (Kalmar Energi); Undersökning av Geologiska förutsättningar för storskalig geotermisk energiutvinning i Kalmar/Nybro (Kalmar Energi); Demoanläggning i Kalmar

hamn med en framtida teknik med målet att minska CO₂-utsläppen från fartygsbranschen (SBK); Klimatpositiv energiproduktion genom biokol i Kalmar län (Kalmar Energi); Vetenskapligt grundade mobilitetsåtgärder för en effektiv klimatomställning (SBK); Smart metering sustainable electricity consumption in Kalmar (Kalmar Energi)

- *Förstudie "Norrliden – Ett miljonprogram för klimatet"* har beviljats och påbörjats: Här går Kalmar kommun samman med Kalmarhem AB, GodaHus och ett antal privata fastighetsägare med målet att snabba på klimatomställningen genom att utveckla förmåga att samarbeta och identifiera, prioritera och planera effektiva klimatinvesteringar.
- *Ett förslag till ny mobilitetsstrategi*: Beslut tas december 2023. Ett av målen är att andelen resor med gång, cykel och kollektivtrafik ska utgöra minst 60 procent av den totala andelen resor senast år 2035.
- *Grön flygplats 2.0*: Kalmar Öland Airport är med i projektkonsortiet under ledning av Svenska Regionala Flygplatser (SRF) mobiliserar flygplatser för en Regionalfondsprojekt del 2, med bla följande mål: Minst 75% av flygplatserna ska vara fossilfria; Testanläggningar för el-/ vätgasflyg etableras på minst två flygplatser; Minst två nya system för automatisering eller digitalisering av flygplatsdrift har tagits fram.
- *TaGe pop-up återbrukscontainer*: Under hösten 2023 öppnade Kalmar kommuns första pop-up återbrukscontainer som ambulerar mellan olika platser i kommunen. Hos TaGe kan invånarna både lämna och hämta prylar som kan återbrukas och därmed bidra till att livslängden för dessa ökas och avfallet minskar.
- *Kalmar har nominerats till "Laddguld" 2023*: tack vare bl.a följande insatser: Investeringar i laddstolpar; Mål och strategier fossilbränslefritt/klimatneutralt och hållbara resval; En nära 100% fossilfri fordonspark och krav vid upphandling; Samarbete med bilhandlare och en årlig miljöbilsmässa; Delbilspool; Elflyg och solcellsladdning; Verksamhetsladdstolpar delas med allmänheten; Etableringserbjudande för privata ladd-aktörer på kvartersmark. Laddguld 2023 – 2030-sekretariatet ([2030sekretariatet.se](https://www.2030sekretariatet.se))⁸
- *Pilotkommun i projektet Konsumtionskompassen 2.0*: Kalmar kommer även fortsättningsvis vara en av pilotkommunerna inom ramen för Stockholm Environment Institutes (SEI) utvecklingsarbetet av Konsumtionskompassen. Ett verktyg som uppskattar hushållens klimatpåverkan från konsumtion (klimatfotavtryck) på postnummernivå för Sveriges alla kommuner.
- *Internationellt samarbete kring återbruk av bygg och rivningsmaterial*: Kalmar har under 2023 arbetat i ett internationellt projektkonsortium under ledning av Holebaek (DK) kommun med projektidén "FutureBalticBauhaus CO₂ reduced". Om projektet beviljas kommer Kalmar tillsammans med GodaHus arbeta med

⁸ <https://www.2030sekretariatet.se/laddguld/>

en rivningskartering med fokus på återvinningsbara material samt att undersöka marknadsförutsättningarna för en lagrings/försäljningsplats för återvinningsbart material i Kalmar.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Generellt sett har Kalmar många goda erfarenheter av framgångsrika satsningar inom miljö och klimatområdet som bygger på ett nära samarbete mellan kommun och näringsliv. Exempel på erfarenheter under 2023 som känns angelägna att dela är bl.a: Det långsiktiga samarbetet med lantbrukare och biogasproducenter för att få till stånd etablering av storskalig biogasproduktion i kommunen. Något som nu är på god väg att realiseras. Men även arbetet med att skapa förutsättningar för en förbättrad ladd-infrastruktur. Något som det kommunala energibolaget Kalmar Energi arbetat strategiskt och praktiskt med under en lång tid och Kalmar kommun genom bl.a. samarbetet med bilhandlare och en årlig miljöbilsmässa, genom att dela kommunens ladd-stolpar med allmänheten och etableringserbjudande för privata ladd-aktörer på kvartersmark.

Och till sist två områden där Kalmar är på väg in i nya projekt och satsningar och gärna delar erfarenheter med andra: "Norrliden – ett miljonprogram för klimatet" - Ett nyligen beviljat projekt där Kalmar kommun, Kalmarhem och ett antal privata fastighetsägare inleder samarbete för att identifiera, prioritera och planera effektiva klimatinvesteringar i en del av miljonprogramsområdet Norrliden. Klimatsmart upphandling - när det gäller varor och tjänster generellt, men även kopplat till cirkularitet och återanvändning av material. Kalmar fick 2020 Ragnsells utmärkelse "Cirkulära förelöpare" 2020 och planerar nu för ett 3 årigt regionalfondsprojekt med fokus på leverantörsdialog och avtalsuppföljning.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2023 har Viable Cities arbete med att underlätta processen kring klimatkontrakt utvecklats. Viable Cities som program har också förberett en ny flerårig fas i programmet. Dessutom har ett betydande utvecklingsarbete skett kring klimatinvesteringsplaner och den nya insatsformen systemdemonstratorer har tagit nya steg. I det internationella samarbetet kring missionen har en process på EU-nivå kring klimatkontrakt etablerats och flera svenska städer har haft framgång i att bli delaktiga i arbetet med missionen om klimatneutrala städer med finansiering från Horisont Europa.

7.3.1 Processen kring klimatkontrakt

Under 2023 har arbetet gått vidare med att utveckla Viable Cities roll som underlättare av processen kring klimatkontraktet i samspel med de 23 städerna och 6 myndigheter som hittills är signatärer. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar

och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Parallellt har arbetet fortsatt i de 23 städerna med att utveckla olika former av lokala klimatkontrakt som en del i att mobilisera lokala omställningsarenor med företag, offentlig verksamhet, akademi och forskningsinstitut och civilsamhälle. Mobiliseringen på EU-nivå med de 112 städer som är föregångare i missionen om klimatneutrala städer 2030 har också inneburit en process med att etablera klimatkontrakt där Viable Cities är delaktiga. Viable Cities ser ett ökat behov av att skapa synergier och arbeta med att utveckla stödet till lärande mellan städer och vidareutveckla gränssnitten mellan lokal, nationell och internationell nivå. Allt för att stärka den kollektiva förmågan till omställning.

7.3.2 Strategiskt arbete inför ny fas av programmet

Att på olika sätt skala upp relevanta satsningar för större effekt och snabbare takt i omställningen är en avgörande del i Viable Cities arbete framåt. Dessutom står det klart att det fortsatta arbetet behöver ske i en situation där multipla kriser sammanfaller med klimatkrisen. Under året har ett omfattande strategiarbete genomförts som förberedelse inför nästa fleråriga fas i programmet. Viable Cities har i oktober lämnat in en ansökan om att bli ett av programmen inom den nya missionsinriktade programformen Impact Innovation. Parallellt lämnas underlag in för nästa fas som strategiskt innovationsprogram där en utvärdering av programmets första sex år färdigställts. Viable Cities har också på olika sätt lämnat inspel till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan, den kommande forsknings- och innovationspropositionen och och bidragit till SKRs beredning⁹ om hur kommuner och regioner kan förbättra och intensifiera arbetet med klimatanpassning och minskad klimatpåverkan.

7.3.3 Strategiska insatser för uppskalning och acceleration

Som en del i arbetet med klimatkontrakt har ett fortsatt utvecklingsarbete med klimatinvesteringar för städernas omställning skett både i Sverige och i det Europeiska samarbetet. Inom ramen för detta har också dialogen utvecklats med relevanta finansaktörer. Under året har även arbetet med digitalisering intensifierats och i november etablerades Urban Twin Transition Centre i samverkan med Viable Cities. Arbeta har också inletts med att förbereda processer för ökat medborgarengagemang / -deltagande för att skapa metoder och insikter som kan användas av många städer. Under året har i samarbete med Viable Cities även en forskarskola för rättvis omställning i städer startats vid Linköping universitet. Lunds universitet har även, i samarbete med Viable Cities, lanserat en Massive Online Open Course, MOOC: Cities, Climate and Change: Pathways and Opportunities. Även arbetet kring storytelling och kommunikation för omställning har vidareutvecklats.

⁹ Rättvis och hållbar omställning för klimatet – Förslag från SKR:s programberedning för hållbar omställning, SKR, september 2023

Nästa steg i arbetet med att utveckla en ny insatsform, Systemdemonstratorer, har tagits med finansiering från Vinnova och Viable Cities av två systemdemonstratorer: CoAct i Lund som fokuserar både på hållbar mobilitet och energipositiv stadsdel, och SnabbSam i Stockholm som inriktas på en fossilfri stadskärna. Andra städer är angelägna om att kroka arm i dessa satsningar för att lära tillsammans. Femton förstudier har finansierats inom Viable Cities för att utforska hur vi kan ge än mer kraft till städernas omställning inom tre områden: medborgarengagemang, klimatinvesteringar och regional samverkan.

7.3.4 Internationella allianser kring missionen

Fortsatt arbete med mobilisering av städer och länder kring missionen, där Viable Cities är delaktiga sker på flera sätt (exv NetZeroCities, Driving Urban Transitions, CapaCITIES, Urban Transitions Mission). Under året publicerades en utvärdering beställd av EU-kommissionen av arbetet inom EU med de fem missionerna¹⁰. Den drar bl a slutsatsen att missionen Climate-neutral and smart cities 2030 (Cities Mission) redan har åstadkommit en betydande mobilisering för snabbare klimatomställning i städer. Utvärderarna pekar på att inrättandet av Cities Mission var viktigt och lägligt för att ta itu med "implementeringsgapet" och de systemutmaningar som enskilda städernas klimatarbete aldrig kan lösa på egen hand.

Viable Cities har fortsatt sitt arbete som en av många internationella partners i NetZeroCities för att underlätta omställningen i de 112 städer (varav sju svenska). NetZeroCities har i dialog med EU-kommissionen utformat klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del. Ambitionen är, liksom i Viable Cities arbete i övrigt, att lärdomar, metoder och verktyg ska komma till nytta för många fler städer i deras omställning. Inom ramen för NetZeroCities har svenska städer haft framgång och beviljats stöd i flera satsningar för att förstärka sitt arbete med klimatomställningen. Exempelvis har Malmö, Uppsala och Umeå fått stöd i satsningen Pilot Cities (totalt cirka 45 milj kr), och inom satsningen Twinning som inriktas på lärt partners för omställning finns Luleå (som matchas med Umeå) och Lund bland de städer som har blivit utvalda och matchade med pilotstäder.

I det arbete som bedrivits i ett antal år på global nivå inom Climate Smart Cities Challenge, och som involverar en rad svenska aktörer, tas nya steg i att vidareutveckla arbetet. Det handlar bland annat om att sammankoppla de fyra systemdemonstratorerna inom initiativet med de två svenska liksom att verka för mobilisering av kapital. Samarbetet med UN-Habitat är centralt i detta och en dialog förs om bredare samverkan med UN-Habitat med utgångspunkt i städernas klimatomställning. Likaså har dialog inletts om ett bredare samarbete

¹⁰ Alasdair Reid et al. Study supporting the assessment of EU Missions and the review of mission areas – Mission areas review report. 10.2777/61143, Europeiska kommissionen, 2023

med Världsnaturfonden WWF kring städers klimatomställning i Sverige såväl som internationellt.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Inom Klimatkontrakt 2030 har myndigheterna under 2023 arbetat gemensamt med fyra innovationsprocesser. Inom Smart policyutveckling har fem utmaningar identifierats för policylab. I två städer testas Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer. En metod för lokal portföljanalys har testats och skalas upp. En fördjupad analys kring Klimatkontrakt som modell för utvecklad governance har genomförts.

7.4.1 Smart policyutveckling

Under 2023 genomfördes flera gemensamma workshops med klimatkontraktskommuner och klimatkontraktsmyndigheter, för att påbörja utvecklingen av mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel. Fem utmaningsområden identifierades och dessa kartlades och utreddes vidare med mål att fatta beslut om uppstart av flera så kallade policylab inom ett eller flera av de identifierade områdena. Representanter från myndigheterna arbetade vidare mellan workshopparna med att bearbeta data som kom fram och planerade för kommande arbete. Allt arbete skedde under utforskande och lärande former med alla inblandade.

7.4.2 Systemdemonstratorer

Under 2023 har satsningen på Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer fortsatt. Utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas genomfördes, och två städer beviljades stöd. Utlysningen kommer under 2024 sömlöst att följas av utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Genomförandefas, vilken endast kommer vara öppen för samma två städer som beviljats stöd i Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas.

7.4.3 Lokala portföljanalyser

Under 2023 har myndigheterna fortsatt att utveckla en metod för portföljanalys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Metoden har under året testats i dialog med fem av kommunerna. Syftet har under året varit att undersöka och identifiera användningsområden i kommunerna, samt för att möjliggöra för en uppskalning till samtliga 23 kommuner. Årets arbete och genomfört test presenterades och vidareutvecklades gemensamt under Transition Lab Forum i Kristianstad under hösten.

7.4.4 Stärkt myndighetssamverkan

Under 2023 har myndigheterna inom Rådet för hållbara städer beviljats medel från det nationella programmet inom Europeiska regionalfonden (Eruf) för att utveckla en

mer operativ myndighetsgemensam samverkansplattform. Samverkansplattformen har fått namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling. Syftet är att kraftsamla kring myndigheternas mer operativa arbete och utveckla ett samordnat och gemensamt arbete för att stärka kommunernas innovationsförmåga. För att öka synergier och lärandet mellan flera av myndigheternas närliggande uppdrag och initiativ beslutade Rådet för hållbara städer att under 2023 se över hur Rådet kan stärkas i sin roll som strategiskt forum och utgöra ett ramverk för den operativa samverkansplattformen Svensk modell för urban hållbar utveckling och Klimatkontrakt 2030 som en gemensam innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna samt ytterligare andra identifierade närliggande initiativ.

7.4.5 Klimatkontrakt som governancemodell

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU nivå, utgör grundläggande förutsättningar för bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Under 2023 riktade myndighetssamverkan, med Vinnovas analysstöd, ett särskilt fokus på governancefrågorna. I nära samarbete med Viable Cities och med aktiv medverkan av både myndigheterna och städerna, genomfördes ett strategiskt analysprojekt "Klimatomställning av städer – en svensk modell för att öka takten i omställning." Utifrån de praktiska erfarenheterna under de senaste två decennierna, har begreppet "governance" för klimatomställning kunnat tas fram ur ett operativt perspektiv. Governance används när en myndighet behöver gå bortom det man har direkt rådighet över för att förverkliga ett mål, vilket också innebär systemskiften att gå från stuprörsbaserad verksamhet till helhetstänkande inom offentlig förvaltning. I governance samverkar myndigheten med näringsliv, civilsamhälle och akademi.

9. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Kalmar kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2023-12-08 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Johan Persson

Kommunstyrelsens ordförande,
Kalmar kommun

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Kalmar kommun.

- [Handlingsplan fossilbränslefri kommun 2030](#)
- [Handlingsplan för god vattenstatus](#)
- [Miljöbokslut 2022](#)
- [Översiktsplan antagen 2023](#)
- [Kalmars Koldioxidbudget](#)